Cyngor Bwrdeistref Sirol
Blaenau Gwent
County Borough Council

Adroddiad Cynnydd Terfynol Cynllun Gweithredu Cydymffurfiaeth Safonau'r Gymraeg

(Ymchwiliad CS092)

Fersiwn: 2

Cyflwyniad: 25/04/24

Cynnwys

	Rhif Tudalen
1. Cyflwyniad 1.1. Cefndir a Chyd-destun 1.2. Dull Datblygu'r Cynllun Gweithredu 1.3. Pwrpas yr Adroddiad	2-3
2. Camau Gweithredu Ffôn Safonau 8, 11, 17	4-14
3. Camau Gweithredu Hyfforddiant Safonau 130, 131, 132, 133	15-24
4. Camau Gweithredu Recriwtio Safonau 127, 136, 136a	25-31
5. Hyrwyddo Gwasanaethau Gwell Safon 81	32-33
6. Y Camau Nesaf	34

1.1 Cefndir a Chyd-destun

Agorwyd ymchwiliad CS092 ("yr ymchwiliad") gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg (SCG) ym mis Tachwedd 2021 (gweler atodiad 1) ar ôl i bryderon gael eu codi yn ystod asesiad gwirio uniongyrchol o ran p’un ai a oedd Cyngor Blaenau Gwent yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg o ran darparu gwasanaeth ffôn Cymraeg.

Ym mis Ebrill 2022, darparodd y Cyngor ymateb cychwynnol i'r ymchwiliad, a gododd bryderon cydymffurfiaeth pellach yn ei dro o ran hyrwyddo gwasanaethau, asesu sgiliau iaith staff, darparu cyfleoedd hyfforddi ac asesu anghenion iaith swyddi. Arweiniodd hyn at ehangu'r cylch gorchwyl ar gyfer yr ymchwiliad i gynnwys nifer o safonau gweithredol ychwanegol.

Ym mis Medi 2022, rhoddwyd penderfyniad terfynol yr ymchwiliad, yn unol ag Adran 77 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, i'r Cyngor. Roedd y penderfyniad yn amlinellu'r camau sy'n ofynnol i fodloni amserlenni cydymffurfio a chyflawni disgwyliedig. Gofynnodd hefyd i'r Cyngor fabwysiadu dull sefydliadol (gan gynnwys fframwaith atebolrwydd a llywodraethu clir) i ddatblygu Cynllun Gweithredu, gyda dyddiad cau o 31 Ionawr 2023. Cyflwynwyd yr adroddiad penderfynu i Dîm Arweiniad Corfforaethol y Cyngor ym mis Medi 2022. Rhoddwyd ymateb ysgrifenedig i SCG.

Canfu canlyniadau Cyfrifiad 2021 fod maint poblogaeth Blaenau Gwent wedi gostwng 4.2%, o tua 69,800 yn 2011 i 66,900. Dyma'r ail ostyngiad canrannol mwyaf ym mhoblogaeth 22 awdurdod lleol yng Nghymru ac mae Blaenau Gwent yn un o ddim ond saith awdurdod lleol a welodd ostyngiad yn y boblogaeth. Mae hyn hefyd yn golygu mai Blaenau Gwent sydd bellach â'r ail boblogaeth leiaf yng Nghymru - yn 2011 roedd ganddi'r drydedd boblogaeth leiaf.

Yng Nghyfrifiad 2021 nodwyd bod 4,035 o siaradwyr Cymraeg yn byw ym Mlaenau Gwent, sy'n cyfateb i 6.03% o'i phoblogaeth.

Nod y Cyngor yw cynorthwyo a gwella argaeledd addysg Gynradd Gymraeg ac mewn ysgolion Uwchradd drwy ein Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022/32 a Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg 2022/27, a fydd yn helpu i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg ym Mlaenau Gwent. Ar ben hynny, byddwn yn mynd ati i gefnogi’r gwaith o hysbysebu cyrsiau hyfforddi Cymraeg i oedolion a'n staff ein hunain sy'n byw ac yn gweithio yn yr ardal.

1.2 Dull Datblygu'r Cynllun Gweithredu

Gwnaed penderfyniad gan Dîm Arwain y Cyngor i sefydlu Grŵp Swyddogion Craidd sefydliadol (CS092) sy'n gyfrifol am baratoi'r Cynllun Gweithredu a'r Ddogfen Gynghori atodol.

Mae'r grŵp yn gyfrifol am:

- Gynnal adolygiad cynhwysfawr o sut mae'r sefydliad yn bodloni'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau sy'n rhan o'r ymchwiliad;
- Gwneud cynllun ar gyfer sut y bydd y sefydliad yn cyflawni'r Safonau Gweithredol ledled y sefydliad;
- Penderfynu ar anghenion staff o ran sut mae'r Cyngor yn mynd i sicrhau digon o adnoddau i fodloni'r Safonau Ffôn;
- Gwella ymwybyddiaeth ar draws y sefydliad o'r hyn y mae'r safonau sy'n berthnasol i'r ymchwiliad yn ei wneud yn ofynnol (yn enwedig o ran yr asesiad sgiliau iaith, hyfforddiant Cymraeg a gwerthuso anghenion iaith swyddi); a
- Chreu, datblygu ac yna cyflawni Cynllun Gweithredu CS092.

Cyfarfu'r grŵp sawl gwaith i siarad am anghenion yr ymchwiliad ac i weithio ar Gynllun Gweithredu drafft. Cafodd yr Arweinydd Proffesiynol ar gyfer Ymgysylltu, Cydraddoldeb a'r Gymraeg, Swyddog Cymorth y Gymraeg, ac Arweinwyr Gweithredu gyfarfodydd unigol hefyd i orffen prif fanylion y cynllun drafft.

Sefydlwyd Sianel Microsoft Teams ar gyfer y Grŵp Swyddogion Craidd i gyfnewid ffeiliau, gwybodaeth ac adroddiadau cynnydd yn rheolaidd yn ogystal â helpu gyda gwaith gweithredu cychwynnol.

Cyflwynwyd y Cynllun Gweithredu drafft terfynol i'r Tîm Arweiniad Corfforaethol i'w adolygu ac fe'i cymeradwywyd ar 26 Ionawr 2022.

Cymeradwyodd Comisiynydd y Gymraeg y cynllun gweithredu o dan adran 80(3) o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 ar 5 Ebrill 2023.

1.3 Pwrpas yr Adroddiad

Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y camau a gymerwyd i weithredu'r Cynllun Gweithredu a ysgrifennwyd mewn ymateb i'r ymchwiliad a agorwyd ar y Cyngor gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg. I gael gwybodaeth gefndirol am ganfyddiadau'r ymchwiliad a'n gweithdrefnau monitro, gweler Atodiad 1.

2. Camau Gweithredu Ffôn

Agorwyd yr ymchwiliad oherwydd pryderon a godwyd wrth i SCG fonitro cydymffurfiaeth y Cyngor â Safonau'r Gymraeg. Mae'r wybodaeth ganlynol yn rhoi diweddariad ar y gwaith sydd wedi digwydd i wella ein cydymffurfiaeth â'r safonau a godwyd yn ystod yr ymchwiliad ynghylch ein gwasanaethau ffôn.

Y safonau a godwyd yn ystod yr ymchwiliad:

<u>Safon 8</u>: Pan fydd person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid i chi gyfarch y person yn Gymraeg.

<u>Safon 11</u>: Pan fydd person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid i chi ddelio â'r alwad yn Gymraeg os yw'r person yn dymuno hynny -

a) nes bod angen trosglwyddo'r alwad i aelod o staff di-Gymraeg sy'n gallu darparu gwasanaeth ar bwnc penodol; nes nad oes unrhyw aelod o staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ddarparu gwasanaeth ar y pwnc penodol hwnnw.

<u>Safon 17</u>: Pan nad oes gwasanaeth Cymraeg ar gael ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid i chi roi gwybod i'r galwr (p'un ai drwy neges awtomataidd neu fel arall) pryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael.

<u>Gweithredu gan y Cyngor:</u>

Adolygwyd y canllawiau staff ar sut i ddefnyddio'r Gymraeg wrth ateb galwadau ffôn, a oedd yn cynnwys asesu adborth gan atebwyr galwadau 'Cysylltu â Blaenau Gwent' (C2BG). O ganlyniad i'r gwerthusiad, gwnaed y canllawiau ar y fewnrwyd i staff yn symlach ac yn well, gyda chlipiau sain o bob ymadrodd - un yn araf ac un ar gyflymder arferol. Bwriad y newidiadau hyn yw gwneud y canllawiau'n haws i'w defnyddio i staff nad oes ganddynt unrhyw sgiliau Cymraeg. Defnyddiwyd y canllawiau diwygiedig hyn i helpu i greu mwy o hyfforddiant i staff sydd â lefelau is o allu Cymraeg. ***(Yn ymwneud â phwyntiau gweithredu cyf. S8.1a, S8.2a, S17.1a)*** Mae'r canllawiau diwygiedig hefyd wedi'u hymgorffori yn y 'Broses Sefydlu Cyflogeion' ar gyfer pob aelod newydd o staff. (Gweler tudalen 16 am fwy o wybodaeth).

Mae'r canllawiau diwygiedig hefyd yn darparu map proses ar gyfer cael gafael ar siaradwr Cymraeg yn yr achosion lle mae angen siaradwr rhugl i gynorthwyo gyda galwad ***(S11.1a)***. I gefnogi'r broses hon mae negeseuon atgoffa yn cael eu dosbarthu i staff yn rheolaidd i ofyn iddynt ddiweddaru eu sgiliau iaith fel rhan o'u proffiliau staff ***(gweler Atodiad 2)***. Mae hyn wedi helpu i sicrhau ein bod yn gwneud y mwyaf o'n sgiliau Cymraeg ar gyfer cymorth ffôn fel rhan o Gynllun Cyfathrebu CS092 ***(S8.3a, S11.1b, S11.1c, ac Atodiadau 3, 4, 5 a 6)***. O ganlyniad, mae sawl 'Pencampwr y Gymraeg' ar draws gwahanol feysydd gwasanaeth wedi'u nodi ***(S11.1d).*** Yn ychwanegol at hynny, y gobaith yw y bydd cynnydd pellach mewn pencampwyr o ganlyniad i'n proses recriwtio ddiweddaraf ***(S11.2d)***.

Fel rhan o’r Cynllun Cyfathrebiadau Cymraeg ***(S8.3a)***, rydym wedi hysbysu'r holl staff am y canllawiau diweddaraf sy'n pwysleisio pwysigrwydd cyfarch galwyr yn Gymraeg ***(Gweler Atodiad 8)***. Mae rheolwyr staff sy'n delio’n uniongyrchol â chwsmeriaid hefyd wedi mynd i sesiwn friffio i atgyfnerthu pwysigrwydd cynnal y safon ***(S8.2b, S8.3b)***.

Gan fod y galw am alwadau Cymraeg yn ein hardal yn isel, mae wedi bod yn hanfodol bod ein staff yn dal i gael y cyfle i ymarfer gweithdrefnau ffôn Cymraeg gyda chefnogaeth Swyddog y Gymraeg ***(S11.2c, S11.3c)***.

Un o'r ffyrdd y mae Swyddog y Gymraeg yn darparu cymorth yw drwy wneud galwadau monitro mewnol. Mae'r gwiriadau wedi dangos cynnydd da ar y cyfan wrth ymdrin â galwadau Cymraeg, a phan fo problemau wedi codi, mae wedi galluogi datrysiadau, er enghraifft, ar un achlysur cafwyd oedi hir wrth nodi aelod o staff sy'n siarad Cymraeg. Doedd dim bai ar staff y ganolfan alwadau a oedd wedi dilyn y weithdrefn ffôn yn gywir. Felly, er mwyn osgoi sefyllfaoedd tebyg yn y dyfodol crëwyd sianel Microsoft Teams i gynnwys yr holl atebwyr galwadau a Staff sy’n Siarad Cymraeg ar draws y sefydliad ***(S11.1b)*** (gan gynnwys Pencampwyr y Gymraeg) ***(gweler Atodiad 9)***. Mae'r sianel wedi ein galluogi i anfon negeseuon uniongyrchol i bennu argaeledd i gefnogi galwyr sy'n siarad Cymraeg ***(Gweler atodiad 10)***. Rydym yn parhau i fod yng nghamau cynnar gweithredu'r sianel hon a byddwn yn parhau i adolygu ei gweithrediad. Rydym yn bwriadu anfon mwy o ohebiaeth at yr holl staff ac yn uniongyrchol at reolwyr er mwyn sicrhau bod yr holl staff perthnasol yn cael eu cynnwys yn y sianel, yn ogystal ag ystyried sut y gallwn ymgorffori'r broses o ychwanegu staff sy'n delio’n uniongyrchol â chwsmeriaid at y sianel i’r broses Sefydlu Corfforaethol.

Fel rhan o'r cynllun gweithredu hwn, mae'r Tîm Trawsnewid Strategol wedi bod yn cynnal adolygiad teleffoni cynhwysfawr ar draws y sefydliad. Mae'r adolygiad wedi ein helpu i ddarganfod pa rifau ffôn sy'n derbyn y nifer fwyaf o alwadau a pha rai sydd â negeseuon awtomataidd **(S8.1b, S8.4a, S17.1b).** Ar ôl dysgu mai’r rhifau Canolfan Gyswllt C2BG, Treth Gyngor/Refeniw a Thai yw'r llinellau prysuraf, rydym wedi gallu archwilio'r negeseuon awtomataidd sy'n gysylltiedig â'r llinellau hyn. Felly, mae'r negeseuon awtomataidd wedi'u diwygio i fodloni'r safonau a darparu gwell gwasanaeth trwy fod yn fwy cryno a chyson ***(Gweler Atodiad 11).*** Y cyfarchiad unffurf yr ydym wedi'i gymhwyso ar draws y llinellau diwygiedig yw'r un y dylai staff ei ddefnyddio o hyn ymlaen pan fyddant yn ystyried anghenion Cymraeg gwasanaeth ffôn (gweler sleid 16 o atodiad 11 am gyfarchiad cyffredinol) ***(S8.1c S8.4b).***

Mae'r meysydd gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r Adolygiad Teleffoni, ochr yn ochr â nifer o staff o'r timau Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth Plant ac Oedolion, wrthi’n mynychu hyfforddiant Cymraeg rhithwir wythnosol dan arweiniad tiwtor ***(S11.2a, S11.2b, S11.3a, 17.3a).*** Mae'r cwrs yn rhan o'r Cynllun Iaith Gwaith a ddarperir gan Dysgu Cymraeg ac mae'n cael ei ariannu'n llawn. Bydd y cwrs yn rhedeg am 35 wythnos, gan gyfarfod am ddwy awr yr wythnos gyda chyfanswm cronnol o 70 awr o hyfforddiant. Mae'r rhai sy'n mynychu'r sesiynau hefyd wedi ffurfio cymuned ymarfer i fyfyrio ar yr hyn y maent wedi'i ddysgu rhwng sesiynau ***(S11.1d).***

Safon 8: Pan fydd person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi gyfarch y person yn Gymraeg.							
S8.1	**Rhaid i'r Cyngor ddatblygu cyfarchiad ffôn Cymraeg safonol.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol ***	**BRAG**
S8.1A	Adolygu'r canllawiau cyfredol ar gyfer gwasanaethau cyfarch cwsmeriaid dros y ffôn a gwneud y newidiadau angenrheidiol.	Mawrth 202023	Mehefin 202023	Sarah King Bernadette Elias	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau) Leanne Roberts (Profiad y Cwsmer)	Cyllidebau meysydd gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau / Profiad y Cwsmer	
S8.1B	Nodi meysydd gwasanaeth gyda gwasanaeth negeseuon awtomataidd a niferoedd uchel o alwadau trwy Brosiect Adolygu Teleffoni Cyngor BG (S8.4A) ac adolygu cydymffurfiaeth.	Mawrth 202023	Mehefin 202023	Bernadette Elias	Rebecca Morales-Reeves (Tîm Trawsnewid Strategol)	Cyllideb maes gwasanaeth Tîm Trawsnewid Strategol	
S8.1C	Datblygu neges awtomataidd cyson wedi'i recordio ymlaen llaw yn Gymraeg i'w defnyddio gan wasanaethau sy'n delio â chwsmeriaid, lle bo'n briodol, gan gynnwys negeseuon Neges Llais dwyieithog wedi'u recordio ymlaen llaw (S8.4B).	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Rebecca Morales-Reeves (Tîm Trawsnewid Strategol) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Tîm Trawsnewid Strategol	
S8.1D	Hyrwyddo canllawiau cyfarchion ffôn Cymraeg diwygiedig i bob aelod o staff trwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg (S8.3A)	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu)	Cyllidebau maes gwasanaeth Cyfathrebu	

S8.2	**Rhaid i'r Cyngor hyfforddi holl staff y Cyngor sy'n delio â galwadau ffôn gan y cyhoedd ar sut i roi cyfarchiad ffôn Cymraeg safonol yn gywir ac yn unol â Safon 8.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol ***	**BRAG**
S8.2A	Defnyddio canllawiau wedi'u gwella (S8.1A) i ddatblygu sleidiau hyfforddiant iaith Gymraeg gorfodol ar gyfarch yn gywir ar gyfer yr holl staff.	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S8.2B	Hyrwyddo sleidiau hyfforddiant iaith Gymraeg ar gyfarch yn gywir trwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg (S8.3A)	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	
S8.3	**Rhaid i'r Cyngor godi ymwybyddiaeth ymhlith ei staff o bwysigrwydd darparu cyfarchiad Cymraeg a chynnwys cyfarchiad Cymraeg ar ddechrau galwad.**						
S8.3A	Datblygu a gweithredu Cynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (S8.3A).	Mawrth 2023	Mawrth 24	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	
S8.3B	Timau rheoli i godi ymwybyddiaeth yn rhagweithiol o bwysigrwydd darparu cyfarchiad Cymraeg ac ar ddechrau galwadau trwy Gyfarfodydd Tîm / Un i un. Hyrwyddo trwy Friff Rheolwyr wedi'i gynnwys gyda Chynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (S8.3A).	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	

S8.4	**Rhaid i'r Cyngor werthuso unrhyw negeseuon cyfarch awtomataidd i wirio bod cyfarchiad Cymraeg yn cael ei roi ar y neges awtomataidd os rhoddir cyfarchiad yn Saesneg.**						
S8.4A	Nodi meysydd gwasanaeth gyda gwasanaeth negeseuon awtomataidd a nifer uchel o alwadau trwy Brosiect Adolygu Teleffoni Cyngor BG (S8.4A) ac adolygu cydymffurfiaeth	Mawrth 2023	Ebrill 2024	Bernadette Elias	Rebecca Morales-Reeves (Tîm Trawsnewid Strategol)	Cyllideb maes gwasanaeth Tîm Trawsnewid Strategol	
S8.4B	Datblygu neges awtomataidd gyson wedi'i recordio ymlaen llaw yn Gymraeg i'w defnyddio gan wasanaethau sy'n delio â chwsmeriaid, lle bo'n briodol, gan gynnwys negeseuon llais dwyieithog wedi'u recordio ymlaen llaw.	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau) Rebecca Morales-Reeves (Tîm Trawsnewid Strategol)	Cyllideb maes gwasanaeth Tîm Trawsnewid Strategol	
S8.5	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg bod camau gorfodi 1 - 4 wedi'u cwblhau.**						
S8.5A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu CS092	Rhagfyr 2023	Mawrth 24	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried.*

Safon 11: Pan fo person yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg os yw'r person yn dymuno hynny— (a) hyd nes ei bod yn angenrheidiol trosglwyddo'r alwad i aelod o staff nad yw'n siarad Cymraeg sy'n gallu darparu gwasanaeth ar bwnc penodol; a							
S11.1	**Rhaid i'r Cyngor roi canllawiau ar waith i'r holl staff ar sut i ddelio â galwadau ffôn yn unol â Safon 11.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol ***	
S11.1A	Adolygu'r canllawiau presennol ar gyfer y weithdrefn ateb y ffôn yn Gymraeg a gwneud y newidiadau angenrheidiol (gan gynnwys datblygu map proses).	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Bernadette Elias	Leanne Roberts (Profiad y Cwsmer) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Profiad Cwsmer	
S11.1B	Adolygu a diweddaru Cyfeiriadur Mewnrwyd Corfforaethol Siaradwyr Cymraeg ar gyfer delio â galwadau ar 'faterion pwnc penodol'.	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S11.1C	Hyrwyddo Cyfeiriadur Mewnrwyd Corfforaethol Siaradwyr Cymraeg trwy'r Cynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (S8.3A)	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	

S11.1D	Datblygu Cymuned Ymarfer yr Iaith Gymraeg a nodi Hyrwyddwyr y Gymraeg ar draws meysydd gwasanaeth.	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

S11.2	**Rhaid i'r Cyngor sicrhau bod ganddo adnoddau i ymdrin â phob galwad a dderbynnir yn unol â Safon 11. Rhaid i'r Cyngor sicrhau bod digon o siaradwyr Cymraeg yn y ganolfan alwadau i ddelio â galwadau ffôn gan bersonau sy'n dymuno cynnal yr alwad yn Gymraeg, yn unol â Safon 11.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol ***	
S11.2A	Sefydlu cyllidebau hyfforddiant iaith Gymraeg sydd ar gael ar draws meysydd gwasanaeth sy'n ymwneud yn uniongyrchol â chwsmeriaid allweddol a nodwyd trwy'r Prosiect Ffonau (S8.4A).	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S11.2B	Darparu rhaglen hyfforddiant hirdymor ar gyfer staff gwasanaeth cwsmeriaid presennol (canolfan alwadau) gan eu huwchsgilio i ddelio â galwadau yn unol â Safon 11.	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S11.2C	Cynnal sesiynau ymarfer rheolaidd gyda staff gwasanaeth cwsmeriaid (canolfan alwadau) i asesu ymarferoldeb y weithdrefn yn barhaus gan amlygu a mynd i'r afael â meysydd i'w gwella.	Mawrth 2023	Mawrth 24	Sarah King/ Bernadette Elias / Tanya Evans	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S11.2D	Gwella'r broses recriwtio ar gyfer siaradwyr Cymraeg yn unol â Safon y Gymraeg 136 (***S136.1, S136.2, S136.3, S136.4*** a ***S136A.1, S136A.2***).	Mawrth 2023	Mehefin-2023	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol	

S11.3	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu hyfforddiant i'r holl staff sy'n ymdrin â galwadau ffôn ar sut i ddarparu gwasanaeth Cymraeg yn unol â Safon 11.**						
S11.3A	Cyflwyno rhaglen hyfforddi hirdymor ar gyfer staff sy'n delio â galwadau ffôn gan eu huwchsgilio i ymdrin â galwadau yn unol â Safon 11 (***S11.2B***).	Mawrth 2023	Ebrill 2024	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S11.3B	Hyrwyddo hyfforddiant i'r holl staff sy'n delio â galwadau ffôn ar sut i ddarparu gwasanaeth Cymraeg yn unol â Safon 11 drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (***S8.3A***).	Ebrill 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth cyfathrebu	
S11.3C	Cynnal sesiynau ymarfer gyda staff i asesu ymarferoldeb y weithdrefn yn barhaus gan amlygu a mynd i'r afael â meysydd i'w gwella.	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Sarah King/ Bernadette Elias / Tanya Evans	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

S11.4	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg bod camau gorfodi 1 - 4 wedi'u cwblhau.**						
S11.4A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu CS092	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried*

Cyf.	Cam Gweithredu	Dechrau	Gorffen	Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol	Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio	Ymrwymiadau Cyllidebol *	
Safon 17: Pan na fo gwasanaeth Cymraeg ar gael ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), ar unrhyw rifau llinell gymorth							
S17.1	**Pan na fo gwasanaeth ffôn Cymraeg ar gael, rhaid i'r Cyngor hysbysu galwyr pryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael yn unol â Safo**						
S17.1A	Adolygu'r canllawiau presennol ar gyfer y weithdrefn ateb y ffôn yn Gymraeg a gwneud y newidiadau angenrheidiol (gan gynnwys datblygu map proses) (***S11.1A***).	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Leanne Roberts (Profiad y Cwsmer) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllidebau meysydd gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau / Profiad y Cwsmer	
S17.1B	Nodi meysydd gwasanaeth gyda gwasanaeth negeseuon awtomataidd a niferoedd uchel o alwadau trwy Brosiect Adolygu Teleffoni Cyngor BG (***S8.4A***) ac adolygu cydymffurfiaeth.	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Bernadette Elias	Rebecca Morales-Reeves (Tîm Trawsnewid Strategol)	Cyllideb maes gwasanaeth y Tîm Trawsnewid Strategol	
S17.2	**Rhaid i'r Cyngor roi arweiniad i'r holl staff sy'n delio â galwadau ffôn perthnasol ar y drefn newydd.**						
S17.2A	Hyrwyddo canllawiau ffôn Cymraeg diwygiedig i'r holl staff drwy Gynllun Cyfathrebu i'r Gymraeg (*S8.3A*).	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	Gweler S8.1d.

S17.3	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu hyfforddiant i staff ar y drefn newydd.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol ***	**BRAG**
S17.3A	Cyflwyno rhaglen hyfforddi hirdymor ar gyfer staff sy'n delio â galwadau ffôn gan eu huwchsgilio i ymdrin â galwadau yn unol â Safon 11 (***S11.2B***).	Mawrth 2023	Ebrill 2024	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S17.4	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg bod Camau Gorfodi 1 - 3 wedi'u cwblhau.**						
S17.4A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu CS092.	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried.*

3. Camau Gweithredu Hyfforddiant

<u>Safon 130</u>: Rhaid i chi ddarparu cyfleoedd yn ystod oriau gwaith

a) i'ch gweithwyr dderbyn gwersi Cymraeg sylfaenol, ac

b) i weithwyr sy'n rheoli eraill gael hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gymraeg

yn eu rôl fel rheolwyr.

<u>Safon 131</u>: Rhaid i chi ddarparu cyfleoedd i'ch gweithwyr sydd wedi cwblhau hyfforddiant Cymraeg sylfaenol dderbyn hyfforddiant pellach yn rhad ac am ddim i ddatblygu eu sgiliau iaith

<u>Safon 132</u>: Rhaid i chi ddarparu cyrsiau hyfforddi fel bod eich gweithwyr yn datblygu –

- **a) ymwybyddiaeth o'r Gymraeg (gan gynnwys ymwybyddiaeth o hanes yr iaith a'i lle yn niwylliant Cymru);**
- **b) dealltwriaeth o'r ddyletswydd i weithredu yn unol â safonau'r Gymraeg;**
- **c) dealltwriaeth o sut y gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle**

<u>Safon 133</u>: Wrth ddarparu gwybodaeth i weithwyr newydd (er enghraifft, drwy broses sefydlu), rhaid i chi ddarparu gwybodaeth at ddibenion codi eu hymwybyddiaeth o'r Gymraeg.

<u>Gweithredu gan y Cyngor:</u>

Mae'r Safonau a nodir uchod ar waith i sicrhau bod ein sefydliad yn darparu cyfleoedd hyfforddi sy'n gysylltiedig â'r Gymraeg i'r holl staff. Er bod y Cyngor wedi darparu cyfleoedd hyfforddi i staff ers cyflwyno Safonau'r Gymraeg, mae'r diweddariad canlynol yn amlinellu'r camau yr ydym wedi'u cymryd i fod yn fwy rhagweithiol wrth annog staff i gael mynediad i'n darpariaethau hyfforddi.

Mae'r 'Polisi Hyfforddiant ar ôl Mynediad' ***(gweler Atodiad 12)*** yn rhoi arweiniad i reolwyr a'u staff ynghylch logisteg hyfforddiant yn ystod oriau gwaith. Mae'r polisi hwn yn ymwneud â chyrsiau sy'n arwain at gymhwyster a gydnabyddir yn ffurfiol. Rydym yn cydnabod pwysigrwydd bod staff sy'n cyfeirio at y ddogfen hon am arweiniad yn gwybod am yr holl gyrsiau Cymraeg ar wahanol lefelau, gan ein bod yn gwybod bod sgiliau Cymraeg yn fuddiol i bob rôl **(S130.1a)**. Felly, rydym wedi ychwanegu adran at y polisi ***(gweler t.3 adran 1.5 o atodiad 12)*** sy'n cyfeirio staff at y weithdrefn hyfforddiant Cymraeg ***(S131.1a) (gweler atodiad 13).***

Datblygodd y cynllun gweithredu hwn y weithdrefn hyfforddiant i ddiwallu'r anghenion hyfforddi ***(S132.1a)*** a oedd yn cynnwys ymwybyddiaeth o'r Gymraeg; y rhwymedigaeth i ddilyn y safonau; sut i ddefnyddio'r Gymraeg yn y lleoliad gwaith; a chyrsiau iaith o ddechreuwyr i uwch ***(S132.1a***, ***S132.1c) (Gweler atodiad 14 am enghreifftiau o adnoddau ar fewnrwyd y Cyngor).*** Nodwyd y newidiadau i'r weithdrefn ym mriff y rheolwyr ***(gweler atodiad 15)*** gan annog rheolwyr i ymgyfarwyddo â'r weithdrefn a rhoi gwybod i'w staff am y diweddariadau ***(S132.1d)***. At hynny, mae'n arfer safonol atodi'r weithdrefn wrth ymateb i unrhyw ymholiadau gan staff ynglŷn â hyfforddiant Cymraeg ***(S130.1b, S131.1b)***. Rydym hefyd

yn anfon nodiadau atgoffa rheolaidd at yr holl staff ynghylch y cyfleoedd hyfforddi sydd ar gael iddynt ***(S132.2b) (gweler atodiad 16 a 17 am rai enghreifftiau).***

Mae'r weithdrefn hyfforddiant a'r ffurflen awdurdodi recriwtio (gweler camau gweithredu recriwtio) yn nodi bod yn rhaid i reolwyr hysbysu'r Swyddog Cymorth Cymraeg pan fydd eu staff yn dechrau unrhyw hyfforddiant Cymraeg ***(S130.2b, S131.2b).***

Un o'r camau gweithredu yn y cynllun yw darparu pecyn hyfforddiant Cymraeg drwy'r porth e-ddysgu newydd sy'n cael ei ddatblygu, erbyn mis Hydref 2023. Fodd bynnag, ni fydd y porth newydd ar gael i staff tan ganol mis Ebrill 2024. Felly, er bod hyfforddiant Cymraeg wedi'i gynnwys yn nyluniad y porth, mae oedi gyda’r cam gweithredu hwn. O ganlyniad, bydd datblygu gweithdrefn fonitro gryfach sy'n sicrhau bod hyfforddiant Cymraeg yn cael ei ailadrodd yn rheolaidd drwy'r porth e-ddysgu yn dechrau unwaith y bydd y porth yn barod i staff ei ddefnyddio ***(S132.2a).*** Fel mesur dros dro, gwneir ein monitro drwy negeseuon e-bost a anfonir at Swyddog y Gymraeg pan fydd aelod o staff wedi gorffen uned ar-lein, ac adroddiadau cryno chwarterol gan Dysgu Cymraeg. Mae angen i reolwyr hefyd roi gwybod i Swyddog y Gymraeg os oes unrhyw un o'u staff yn dechrau unrhyw hyfforddiant sy'n gysylltiedig â'r Gymraeg. Fel y soniwyd uchod, mae'r neges hon yn cael ei phwysleisio yn ein gweithdrefn hyfforddiant a’r ffurflen awdurdodi recriwtio. Rhennir y wybodaeth hon yn Adroddiad Blynyddol y Gymraeg ***(gweler Atodiad 18) (S130.2a, S131.2a, S131.2b).*** Rydym yn agos at lansio'r porth hyfforddi newydd, 'Thinqi', lle bydd gan y Gymraeg rôl flaenllaw yn y cyrsiau sefydlu ar gyfer staff.

Mae'r rhaglen sefydlu ar fewnrwyd y Cyngor wedi'i diweddaru i annog mwy o gydymffurfiaeth weithredol â gofynion y Cyngor o ran y Gymraeg. Un o’r gwelliannau allweddol yw cyfeirio gweithwyr at yr agweddau ar ganllawiau a hyfforddiant Cymraeg sy'n ymwneud â'r weithdrefn ffôn ***(S133.1Ai, S133.1Aii, S133.2a) (Gweler Atodiadau 19, 20, 21).*** Er mwyn sicrhau bod rheolwyr yn cymhwyso'r newidiadau hyn, cafodd y diwygiadau i'n gweithdrefn sefydlu eu cynnwys yn y briff i reolwyr ***(S133.1b, S133.2b) (gweler Atodiad 15).***

Mae'n bwysig nodi, ar hyn o bryd, nad yw'r holl ddogfennau sy'n gysylltiedig â recriwtio ar gael yn Gymraeg. Mae hyn oherwydd materion cyllidebol. Ar hyn o bryd mae ein tîm Datblygu Sefydliadol yn cynnal adolygiad o'r holl bolisïau a gweithdrefnau, gan gynnwys symud i fersiwn addasedig o 'iTrent' a'r porth hyfforddi 'Thinqi', felly bydd y dogfennau'n cael eu cyfieithu pan fydd y portffolio o waith yn cael ei drosglwyddo.

Safon 130: Rhaid ichi ddarparu cyfleoedd yn ystod oriau gwaith— **(a)i'ch cyflogeion gael gwersi Cymraeg sylfaenol, a** **(b)i gyflogeion sy'n rheoli pobl eraill gael hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gymraeg yn eu rôl fel rheolwyr.**							
S130.1	**Rhaid i'r Cyngor greu trefn i ddarparu cyfleoedd yn ystod amser gwaith i'w weithwyr gael gwersi Cymraeg sylfaenol, ac i weithwyr sy'n rheoli pobl eraill dderbyn hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gymraeg yn eu rôl fel rheolwyr.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S130.1A	Adolygu a datblygu Polisi Hyfforddiant Ôl-fynediad i gynnwys gweithdrefn i ddarparu cyfleoedd i bob aelod o staff dderbyn hyfforddiant iaith Gymraeg sylfaenol yn ystod amser gwaith.	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol	
S130.1B	Polisi Hyfforddiant Ôl-fynediad diwygiedig yn cael ei hyrwyddo i'r holl staff drwy'r Cynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (S8.3A).	Mai 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	
S130.2	**Rhaid i'r Cyngor gofnodi faint o staff sy'n cael cynnig yr hyfforddiant hwn a faint o staff sy'n cael yr hyfforddiant hwn yn flynyddol.**						
S130.2A	Gwybodaeth perfformiad chwarterol i'w chasglu gan Lywodraeth Cymru, Dysgu Cymraeg a darparwyr hyfforddiant ynghylch nifer y staff sy'n derbyn hyfforddiant.	Mawrth 2023	Hydref 2023	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

S130.2B	Anogir rheolwyr a staff i hysbysu Swyddog Cymorth y Gymraeg pan fydd staff yn derbyn hyfforddiant iaith Gymraeg drwy'r Cynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (S8.3A).	Mawrth 2023	Mawrth 24	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu / Polisi a Phartneriaethau	

S130.3	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg bod camau gorfodi 1 - 2 wedi'u cwblhau.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRSAG**
S130.4A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu CS092	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried.*

Safon 131: Rhaid ichi ddarparu cyfleoedd i'ch cyflogeion sydd wedi cwblhau hyfforddiant Cymraeg sylfaenol gael hyfforddiant pellach yn rhad ac am ddim er mwyn datblygu eu sgiliau yn yr iaith.							
S131.1	**Rhaid i'r Cyngor greu trefn i ddarparu cyfleoedd i'w weithwyr sydd wedi cwblhau hyfforddiant iaith Gymraeg sylfaenol dderbyn hyfforddiant pellach yn rhad ac am ddim, i ddatblygu eu sgiliau iaith.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S131.1A	Datblygu Hyfforddiant Iaith Gymraeg - Canllaw i Reolwyr a Staff i gynnwys gweithdrefn i ddarparu cyfleoedd i bob aelod o staff dderbyn hyfforddiant Cymraeg pellach yn rhad ac am ddim, i ddatblygu eu sgiliau iaith.	Mawrth 2023	Mai 2023	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S131.1B	Hyfforddiant Iaith Gymraeg Diwygiedig – Hyrwyddo'r Canllaw i Reolwyr a Staff i'r holl staff drwy'r Cynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (S8.3A).	Mehefin 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	

S131.2	Rhaid i'r Cygnor gofnodi faint o staff sy'n cael cynnig yr hyfforddiant hwn a faint o staff sy'n cael yr hyfforddiant hwn yn flynyddol.						
S131.2A	Gwybodaeth perfformiad chwarterol i'w chasglu gan ddarparwyr hyfforddiant ynglŷn â nifer y staff sy'n derbyn hyfforddiant pellach yn y Gymraeg.	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S131.2B	Rhaid i holl reolwyr y Cyngor gadw cofnod o staff sy'n derbyn Hyfforddiant Iaith Gymraeg a rhaid iddynt ddarparu crynodeb blynyddol i'r Tîm Polisi a Phartneriaethau.	Mawrth 2023	Hydref 2023	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

S131.3	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg bod Camau Gorfodi 1 - 2 wedi'u cwblhau.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S131.3A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu CS092	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried*

Safon 132: Rhaid ichi ddarparu cyrsiau hyfforddi er mwyn i'ch cyflogeion ddatblygu—

(a)ymwybyddiaeth o'r Gymraeg (gan gynnwys ymwybyddiaeth am hanes yr iaith a'i lle yn niwylliant Cymru);
(b)dealltwriaeth o'r ddyletswydd i weithredu yn unol â safonau'r Gymraeg;
(c)dealltwriaeth am y modd y gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

S132.1	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu hyfforddiant i'w weithwyr ar ymwybyddiaeth o'r Gymraeg, dealltwriaeth o'r ddyletswydd i weithredu yn unol â Safonau'r Gymraeg a dealltwriaeth o'r modd y gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S132.1A	Pecyn hyfforddiant iaith Gymraeg i'w ddatblygu yn unol â Safon 132 (S132.1D).	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S132.1B	Pecyn hyfforddiant iaith Gymraeg i fod ar gael i'r holl staff trwy borth e-ddysgu newydd y Cyngor (yn cael ei gomisiynu ar hyn o bryd).	Hydref 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol	
S132.1C	Adolygu a datblygu canllawiau ymwybyddiaeth o'r Gymraeg sydd ar gael i'r holl staff drwy'r fewnrwyd gan sicrhau eu bod yn cynnwys yr	Mawrth 2023	Hydref 2023	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

	elfennau dysgu gofynnol yn unol â Safon 131.						
S132.1D	Hyrwyddo pecyn hyfforddiant iaith Gymraeg a chanllawiau ymwybyddiaeth o'r Gymraeg drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (S8.3A).	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	

S132.2	**Rhaid i'r Cyngor fod â gweithdrefn yn ei lle sy'n sicrhau bod yr hyfforddiant hwn yn cael ei ailadrodd o bryd i'w gilydd.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S132.2A	Datblygu gweithdrefn ar gyfer sicrhau bod hyfforddiant iaith Gymraeg yn cael ei ailadrodd o bryd i'w gilydd drwy'r porth e-ddysgu (gan gynnwys hyfforddiant gloywi).	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol	
S132.2B	Hyfforddiant iaith Gymraeg cyfnodol (e.e., sesiynau gloywi) i'w hyrwyddo drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 .	Hydref 2023	Rhagfyr 2023	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	

S132.2	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg bod Camau Gorfodi 1 - 2 wedi'u cwblhau.**						
S131.3A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu CS092	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried*

Safon 133: Pan fyddwch yn darparu gwybodaeth i gyflogeion newydd (er enghraifft, fel rhan o broses ymsefydlu), rhaid ichi ddarparu gwybodaeth er mwyn codi eu hymwybyddiaeth o'r Gymraeg.							
S133.1	**Rhaid i'r Cyngor addasu ei weithdrefnau a'i sesiynau sefydlu i gynnwys darparu gwybodaeth i weithwyr newydd er mwyn codi eu hymwybyddiaeth o'r Gymraeg.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S133.1Ai	Datblygu a darparu gwybodaeth i gefnogi'r rhaglen sefydlu.	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S133.1Aii	Adolygu a datblygu'r rhaglen sefydlu ar-lein / PDF bresennol i sicrhau ei bod yn cynnwys yr elfennau dysgu gofynnol yn unol â Safon 131.	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol	
S133.1B	Hyrwyddo rhaglen sefydlu ddiwygiedig ar-lein / PDF drwy gyfrwng y Gymraeg drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (S8.3A).	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	
S133.2	**Rhaid i'r Cyngor baratoi pecyn gwybodaeth ar yr iaith Gymraeg a rhannu'r pecyn hwn gyda phob aelod newydd o staff.**						

S133.2A	Datblygu pecyn gwybodaeth ar y Gymraeg i'w gynnwys o fewn gwybodaeth sefydlu ar gyfer staff newydd a'i gynnwys yn y Canllawiau Iaith Gymraeg i staff (S133.1A).	Mawrth 2023	Mehefin 2023	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S133.2B	Hyrwyddo gweithdrefnau a sesiynau sefydlu diwygiedig drwy gyfrwng y Gymraeg drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (S8.3A) (S133.1B).	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	

S133.3	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cymryd Camau Gorfodi 1 a 2.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S133.3A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu CS092	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried*

4. Camau Gweithredu Recriwtio

Safon 127: Rhaid i chi asesu sgiliau Cymraeg eich gweithwyr.

Safon 136: Wrth asesu'r gofynion ar gyfer swydd newydd neu wag, rhaid i chi asesu'r angen am sgiliau Cymraeg, a'i chategoreiddio fel swydd lle mae un neu fwy o'r canlynol yn berthnasol:

- **a) Mae sgiliau Cymraeg yn hanfodol**
- **b) Mae angen dysgu sgiliau Cymraeg yn y swydd;**
- **c) Mae sgiliau Cymraeg yn ddymunol; neu**
- **d) Nid oes angen sgiliau Cymraeg**

Safon 136A: Os ydych wedi categoreiddio swydd fel swydd lle mae sgiliau Cymraeg yn hanfodol, yn ddymunol neu fod angen eu dysgu, rhaid i chi:

- **a) nodi hynny wrth hysbysebu'r swydd, a**
- **b) hysbysebu'r swydd yn Gymraeg**

Gweithredu gan y Cyngor:

Mae'r proffiliau staff ar y system 'iTrent' yn caniatáu i'r cyngor fonitro galluoedd iaith y staff. Cyhoeddir y data fel rhan o Adroddiad Blynyddol y Gymraeg ***(gweler Atodiad 18)***. Mae'r data hefyd yn ein helpu i gyflenwi gwasanaethau, er enghraifft pan fyddwn yn gwneud galwadau monitro Cymraeg ***(S127.2a)***.

Mae'r Cyngor yn dilyn fframwaith y Gymdeithas Profwyr Iaith yn Ewrop (ALTE) i werthuso sgiliau staff, yn seiliedig ar hunanasesiadau staff ar 'iTrent'. Wrth ystyried y Weithdrefn Asesu Sgiliau Cymraeg, gwnaethom ystyried defnyddio'r Fframwaith Cyfeirio Ewropeaidd Cyffredin (CEFR). Fodd bynnag, ar ôl cynnal treial cychwynnol gyda Rheolwyr, nodwyd bod staff yn teimlo bod y safonau yn lefelau dechreuwyr CEFR yn rhy uchel ac y gallent wneud i staff a fyddai fel arfer yn meddwl bod ganddynt y sgiliau sylfaenol yn y fframwaith ALTE ostwng eu lefelau i lefel 0. O ganlyniad, rydym yn parhau i ddefnyddio'r fframwaith ALTE cyfarwydd ond rydym wedi cyfuno lefel 'Cwrteisi' y Senedd a'r fframweithiau ALTE lefel 1 ***(gweler Atodiad 22)*** gan ein bod yn gobeithio torri'r stigma ynghylch galluoedd Cymraeg yr ydym wedi dod ar ei draws wrth siarad â'n staff a dysgu o'n rhwydweithiau Cymraeg ***(S136A.1b).*** Mae copi o'r fframwaith ar gael i staff ar y system 'iTrent' i'w gwneud hi'n fwy syml a chyflymach i bob aelod o staff ddiweddaru eu sgiliau iaith ***(S127.1a, S127.2b) (gweler Atodiad 23).***

Mae cyflwyno 'Lefel Cwrteisi' wedi helpu staff i ddeall eu galluoedd eu hunain a sut maent yn cyfrannu at ein sefydliad, yn ogystal â'u gwneud yn fwy ymwybodol o'r cyfleoedd hyfforddi sydd ar gael. Gwnaethom greu ymgyrch gyfathrebu fewnol ac allanol a ddangosodd y budd yr ydym ni fel cyflogwr yn ei gael o'r Gymraeg 'Lefel Cwrteisi' hon ***(S127.1c, S127.2c, S136a.1c).*** Roeddem yn hapus i weld bod yr ymgyrch hon wedi cael ei defnyddio fel enghraifft o arfer da mewn Cyfarfod Rhwydwaith Cymraeg mewn Addysg Rhanbarthol a drafododd y Strategaeth Ymgysylltu a Marchnata Ddrafft ym mis Hydref 2023 ***(gweler Atodiadau 24 a 25).***

Mae'r broses recriwtio wedi cael ei diweddaru a'i gwella i gynnwys gwiriad o'r gofynion sgiliau iaith ar gyfer pob rôl cyn postio swyddi gwag newydd. Newidiwyd y Ffurflen Awdurdodi Recriwtio ***(gweler Atodiad 26)*** i gynnwys siart llif a fydd yn penderfynu ar lefel y sgiliau sydd eu hangen ar yr hysbyseb swydd a'r hyfforddiant y bydd yn rhaid i'r ymgeisydd llwyddiannus ei gwblhau ***(S136.2a, 136a.1a).*** Mae'r ffurflen bellach yn cyfrif am allu Cymraeg staff presennol y grŵp a gallu'r adran i gynnig gwasanaethau yn Gymraeg ***(gweler Atodiad 26)***. Mae'r ffurflen hefyd yn ystyried pa mor aml y mae angen i'r rôl ryngweithio â chwsmeriaid i ddarparu'r lefel a'r swm cywir o hyfforddiant gorfodol. Canlyniadau disgwyliedig y newidiadau hyn yw cynyddu nifer y rolau sy'n cael eu hysbysebu fel rhai sy'n gofyn am y Gymraeg a chynyddu nifer y staff sy'n manteisio ar hyfforddiant.

Mae'r diweddariadau allweddol hyn wedi'u hyrwyddo i reolwyr drwy'r holl ohebiaeth i reolwyr ***(gweler Atodiad 27)***, cyflwyniadau mewn cyfarfodydd Tîm Rheoli Adrannol, a thrwy eu cynnwys yn y sesiynau Canllawiau Cymraeg yn y Gwaith sy'n cael eu darparu ar draws y sefydliad drwy Swyddog y Gymraeg ***(S136.1a, S136.3a).***

Rydym wedi treialu'r defnydd o blatfformau ar-lein i recriwtio siaradwyr Cymraeg, er enghraifft pan bostiwyd y swydd wag ar gyfer ein Swyddog Cymraeg newydd ***(S127.1b)***, ac rydym yn rhagweld y bydd y llwyfannau hyn yn cael eu defnyddio'n amlach nawr y bydd angen sgiliau Cymraeg ar fwy o swyddi. Fodd bynnag, o ystyried y sefyllfa ariannol bresennol yr ydym ni a'r rhan fwyaf o Gynghorau yn ei hwynebu a'r gost fesul hysbyseb o rhwng £100-£150, mae'n debygol mai'r swyddi a hysbysebir drwy'r llwyfannau hyn fydd y rhai sy'n gofyn am y sgiliau lefel uwch. Serch hynny, byddwn yn parhau i ddefnyddio ein rhwydweithiau i rannu ein swyddi gwag sy'n gofyn am sgiliau Cymraeg ar unrhyw lefel i'n helpu i recriwtio mwy o staff sy'n siarad Cymraeg. Hefyd, yn ystod wythnosau olaf y cynllun gweithredu hwn, rydym wedi diwygio'r templed hysbyseb swydd y mae rheolwyr yn ei ddefnyddio ar gyfer rolau mewnol ac allanol, i gynnwys datganiad ein bod yn croesawu ceisiadau yn Gymraeg a dolen i'r ffurflen gais Gymraeg. Mae'r datganiad hwn i'w weld ar yr hysbyseb heb orfod clicio ar y disgrifiad swydd i weld a allwch gyflwyno cais yn Gymraeg ***(gweler Atodiadau 28 a 29).***

Safon 127: Rhaid ichi asesu sgiliau Cymraeg eich cyflogeion.							
S127.1	**Rhaid i'r Cyngor sicrhau bod ganddo weithdrefn mewn lle i asesu sgiliau Cymraeg ei weithwyr.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol ***	**BRAG**
S127.1A	Adolygu a datblygu'r Weithdrefn Asesu Sgiliau Cymraeg presennol, gan gynnwys system iTrent, a'i diweddaru yn unol â Safon 127.	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol) Jane Thomas (Datblygu Sefydliadol)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol	
S127.1B	Cwmpasu a phrofi'r defnydd o lwyfannau recriwtio ar-lein ar gyfer siaradwyr Cymraeg, yn enwedig ar gyfer swyddi newydd neu swyddi presennol sy'n gofyn am y Gymraeg fel sgil hanfodol.	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol	
S127.1C	Hyrwyddo canllawiau diwygiedig Gweithdrefn Asesu Sgiliau Cymraeg i Reolwyr a Staff drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg (***S8.3A***).	Medi 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	

S127.2	**Rhaid i'r Cyngor sicrhau bod y sgiliau hynny'n cael eu hasesu'n flynyddol.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S127.2A	Asesiad blynyddol o sgiliau Cymraeg staff drwy system iTrent, adrodd a dadansoddi er mwyn llywio'r cynllun Adnoddau Dynol i sicrhau adnoddau digonol ar gyfer gwasanaethau ffôn Cymraeg.	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol) Jane Thomas (Datblygu Sefydliadol)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol	
S127.2B	Nodiadau atgoffa chwarterol i staff ddiweddaru eu gwybodaeth bersonol ar iTrent trwy Gynllun Cyfathrebu'r Iaith Gymraeg CS092 (***S8.3A***).	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol	
S127.2C	Hyrwyddiad i staff yn egluro lefelau sgiliau Cymraeg (e.e., 'ychydig' yn erbyn 'cymedrol') drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092.	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth cyfathrebu	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried*

Safon 136: Pan fyddwch yn asesu'r anghenion ar gyfer swydd newydd neu swydd wag, rhaid ichi asesu'r angen am sgiliau yn y Gymraeg, a'i chategoreiddio fel swydd pan fo un neu ragor o'r canlynol yn gymwys— (a) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol; (b) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir rhywun i'r swydd; (c) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol; neu (ch) nad yw sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol.							
S136.1	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu hyfforddiant i staff sy'n asesu anghenion sgiliau iaith swydd newydd neu swydd wag ar sut i gynnal asesiadau sy'n cydymffurfio â gofynion Safon 136.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S136.1A	Cymorth, gwybodaeth a hyfforddiant a ddarperir i staff sy'n asesu sgiliau iaith yn unol â'r weithdrefn Asesu Sgiliau Iaith Gymraeg ddiwygiedig i'w hyrwyddo drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (***S8.3A***) (***S127.1A***) (***S127.1C***).	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol /Cyfathrebu / Polisi a Phartneriaethau	
S136.2	**Rhaid i'r Cyngor baratoi canllawiau i staff ar sut i gynnal asesiad o anghenion sgiliau ieithyddol swydd.**						
S136.2A	Canllawiau ar asesu anghenion ieithyddol swydd, wedi'u hymgorffori o fewn y dogfennau perthnasol, i'w hyrwyddo drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (***S8.3A***) (***S127.1A***) (***S127.1C***).	Mawrth 2023	Hydref 2023	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol /Cyfathrebu / Polisi a Phartneriaethau	

S136.3	Wrth gynnal asesiadau o dan Safon 136, rhaid i'r Cyngor, ar bob achlysur, ystyried y gallu o fewn maes gwaith y swydd i ddarparu gwasanaeth Cymraeg yn unol â'r Safonau ac ystyried a ddylid hysbysebu'r swydd fel swydd lle mae sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol.						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S136.3A	Diwygio'r weithdrefn asesu sgiliau iaith Gymraeg i gynnwys ystyried darparu gwasanaeth Cymraeg a hysbysebu sgiliau Cymraeg yn hanfodol (***S127.1***) (***S127.2A***), a monitro gweithrediad.	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Ceri Gay (Datblygu Sefydliadol) Lee McDonald (Datblygu Sefydliadol) Jane Thomas (Datblygu Sefydliadol) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol / Polisi a Phartneriaethau	

S136.4	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg bod Camau Gorfodi 1 - 3 wedi'u cwblhau.**						
S136.4A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu'r Gymraeg CS092	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried*

Safon 136A: Os byddwch wedi categoreiddio swydd fel un sy'n gofyn bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol, yn ddymunol neu fod angen eu dysgu, rhaid ichi— (a) pennu hynny wrth hysbysebu'r swydd, a (b) hysbysebu'r swydd yn Gymraeg.							
S136A.1	**Rhaid i'r Cyngor newid ei weithdrefnau fel bod y corff, pan fo'r Cyngor yn categoreiddio swydd fel un lle mae sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol, yn ddymunol neu fod angen eu dysgu, yn pennu hynny, wrth hysbysebu'r swydd a hysbysebu'r swydd yn Gymraeg yn unol â safon 136A. .**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol**	**BRAG**
S136A.1A	Diwygio'r weithdrefn Asesu Sgiliau Iaith Gymraeg i ystyried ôl-gategoreiddio sgiliau iaith Gymraeg (**S127.1**) (**S127.2**)	Mawrth 2023	Mawrth 24	Bernadette Elias	Ceri Gay, Lee McDonald, Jane Thomas (Datblygu Sefydliadol) Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Datblygu Sefydliadol / Polisi a Phartneriaethau	
S136A.1B	Cynnal ymchwil i ddeall y rhwystrau o gyflogi siaradwyr Cymraeg i swyddi.	Mawrth 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	
S136A.1C	Datblygu ymgyrch ymgysylltu a chyfathrebu rhagweithiol sy'n hyrwyddo gwerth sgiliau Cymraeg i gyflogwyr a defnydd o fewn y gweithle.	Medi 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Katherine Watkins-Hughes (Polisi a Phartneriaethau) Carolyn Jenkins (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau/ Cyfathrebu	
S136.4	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg bod Camau Gorfodi 1 - 3 wedi'u cwblhau.**						
S136.4A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu'r Gymraeg CS092	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

5. Hyrwyddo gwasanaeth Cymraeg gwell

Safon 81: Rhaid i chi hyrwyddo unrhyw wasanaeth Cymraeg rydych chi'n ei ddarparu a hysbysebu'r gwasanaeth hwnnw yn Gymraeg.

Gweithredu gan y Cyngor:

Fel rhan o gloi Cynllun Gweithredu CS092, teimlwn fel Cyngor ein bod mewn gwell sefyllfa o ran darparu ein gwasanaethau'n ddwyieithog ac rydym wedi dechrau cyflwyno ein hymgyrch a grëwyd yn unol â Safon 81. Rydym wedi adlewyrchu ymgyrch 'Pa bynnag ffordd...' Cyngor Sir Caerfyrddin, a nodwyd gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg fel enghraifft o arfer da. Gobeithiwn y bydd hyn yn annog ein trigolion i ddefnyddio ein gwasanaethau Cymraeg, nid yn unig i gynyddu eu galluoedd a'u cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith ond hefyd i ddefnyddio'r ymarfer fel offeryn i fonitro gweithrediad y gwasanaethau hynny ***(gweler Atodiad 30).***

Safon 81: Rhaid ichi hybu unrhyw wasanaeth Cymraeg a ddarperir gennych, a hysbysebu'r gwasanaeth hwnnw yn Gymraeg							
S81.1	**Byddai ymgyrch hyrwyddo benodol am y gwasanaethau ffôn Cymraeg yn fanteisiol. Dylid cynnal ymgyrch o'r fath pan fo'r corff yn hyderus bod ei wasanaethau ffôn Cymraeg yn cydymffurfio â'r Safonau cyflenwi gwasanaethau.**						
Cyf.	**Cam Gweithredu**	**Dechrau**	**Gorffen**	**Arweinydd Tîm Arwain Corfforaethol**	**Arweinydd(ion) Gweithredu / ymrwymiadau staffio**	**Ymrwymiadau Cyllidebol ***	**BRAG**
S81.1A	Cyflwyno ymgyrch hyrwyddo benodol drwy Gynllun Cyfathrebu'r Gymraeg CS092 (***S8.3A***).	Chwefror 2024	Mawrth 2024	Bernadette Elias	Carolyn Jenkins (Cyfathrebu) Louise Bishop (Cyfathrebu)	Cyllideb maes gwasanaeth Cyfathrebu	
S81.2	**Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg bod Cam Gorfodi 1 wedi'i gwblhau.**						
S81.2A	Adroddiad Cynnydd Cynllun Gweithredu'r Gymraeg CS092.	Rhagfyr 2023	Mawrth 2024	Sarah King	Andrew Parker (Polisi a Phartneriaethau)	Cyllideb maes gwasanaeth Polisi a Phartneriaethau	

** Bydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phwysau cyllidebol yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Arwain Corfforaethol i'w hystyried.*

6. Y Camau Nesaf

- Adolygu Aelodaeth Grŵp Craidd
- Y Gymraeg wedi'i hymgorffori o fewn Cynlluniau Busnes Corfforaethol
- Datblygiadau Cyllid ar gyfer 2024-25
- Cynlluniau Cyfathrebu ac Ymgysylltu

Trosolwg o'r Camau Allweddol

Wrth i ni gloi'r Cynllun Gweithredu hoffem nodi'r cynllunio a'r ymroddiad a ddangoswyd wrth ei weithredu. Fel Cyngor, rydym yn teimlo bod y Cynllun Gweithredu wedi creu newid cadarnhaol nid yn unig gyda'r camau gweithredu eu hunain ond hefyd o ran ymwybyddiaeth staff o ddyletswydd y Cyngor i weithio yn unol â gofynion y Gymraeg.

Mae'r 'grŵp craidd' wedi chwarae rhan hanfodol yn y cynlluniau i gyflawni pob cam, gan wasanaethu fel grŵp ymgynghori i arddangos cynnydd a chynnig mewnbwn. Felly, rydym yn cynnig wrth symud ymlaen fod y grŵp yn cael ei ailenwi a'i ddiwygio i ddod yn grŵp ffocws i gynorthwyo, gweithredu ac adolygu ein gofynion Cymraeg a fydd yn anelu at gefnogi ein gwelliant parhaus.

At hynny, mae'r ymwybyddiaeth gynyddol o ofynion y Gymraeg wedi cefnogi'r gwaith o gryfhau'r broses o gynnwys y Gymraeg yn ein cynlluniau busnes. Gan weithio'n agos gyda'r Tîm Rheoli Perfformiad Corfforaethol rydym wedi datblygu trefniadau monitro/atebolrwydd mewnol er mwyn cael adborth chwarterol gan ystod o adrannau ar sut mae eu gwaith wedi cyfrannu at y nodau a nodir yn Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg.

Gan adeiladu ar y cynnydd a wnaed yn ystod y cynllun hwn, rydym wedi llwyddo i sicrhau Cyllid Ffyniant Gyffredin, yr ydym yn ei ddefnyddio i gynyddu gwelededd yr iaith a diwylliant yn yr ardal. Mae rhan o'r cyllid hwn yn cael ei defnyddio i wella capasiti Cymraeg y Cyngor ac mae adborth cadarnhaol eisoes yn cael ei dderbyn drwy ddarparu sesiynau cymorth arweiniad Cymraeg ar hyd a lled y sefydliad. Mae'r sesiynau'n helpu staff i ddeall sut i weithio yn unol â pholisïau Cymraeg y Cyngor, sut i gael mynediad at y canllawiau a pha gyfleoedd sydd ar gael ar gyfer hyfforddiant Cymraeg.

Mae'r cyllid hefyd yn cael ei ddefnyddio i weithio'n agos gyda'n Tîm Cyfathrebu Corfforaethol i ddefnyddio Cynllun Cyfathrebu Cymraeg sy'n addysgu ac yn codi proffil yr iaith a'i lle yn niwylliant Blaenau Gwent. Mae'r Cynllun Cyfathrebu wedi'i gymeradwyo ar lefel gorfforaethol gyda chytundeb gan ein hadran Addysg i'n cefnogi yn ein hymdrech i wneud Blaenau Gwent yn ardal weithredol Gymreig. Byddwn hefyd yn defnyddio rhan o'r cyllid hwn i gefnogi’r gwaith o gynllunio a darparu gweithgareddau Cymraeg lleol a fydd yn cyfrannu at y cynnydd yn nifer y dysgwyr a'r siaradwyr Cymraeg ar draws y fwrdeistref. Rydym yn edrych ymlaen at ehangu ar waith Cymraeg a gwblhawyd y tu allan i'r camau a nodir yng Nghynllun Gweithredu CS092 yn Adroddiad Blynyddol y Gymraeg, sydd ar ddod.